

žavnem zboru razgovor o Bismarckovih razkritjih. Državni kanclar in tajnik sta hotela Bismarcka oprati, pa ni slo. Tudi druga pojasnila Avstrije ne morejo pomiriti.

Rusko. Iz Odese ob Črnem morju se brzojavlja, da so dobili vsi pomorski častniki strog ukaz, da morajo meseca decembra vsak hip biti pripravljeni, zbrati se v Sebastopolu. — Pisatelja grofa Tolstoja bode vlada bržčas izgnala, ker vedno hvali razne krščanske sekte ali razkole.

Srbsko. Zadnje dni minolega tedna so po vsej deželi napravile povodnji veliko škode. Tudi železniški promet je bil za več dni ustavljen. Vsled tega je vlada dovolila 50 tisoč dinarjev za podporo nesrečnim prebivalcem.

Turško. V Stari Srbiji se je ustanovila roparska četa, ki ropa in požiga po vaseh. Njen vodja je Feizi, znan razbojnik. Vlada pa ničesar ne stori za varstvo. — Tudi na Kreti še ne bode kmalu reda, ker so našli v Kaneji turške oklice, v katerih se pozivajo Turčini, naj pobijejo vse kristijane.

Špansko. Vlada je poslala na Kubo generalu Weylerju povelje, naj do dne 7. dec. premaga vse ustaše, sicer ga bode poklicala domov. Lahko rečeno, pa težko storjeno.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Da Kruci v Ljutomeru tudi farovžu niso prizanesli, se razumeva samo ob sebi. Takratnemu župniku, Matiji Wiserju, ki se je bil v pivnico skrtil in od ondod dekanu v Radgono pisal, kako hudo se mu godi, vzeli so 300 fl. v gotovini, drugih stvari so mu pa pobrali in uničili v vrednosti do 4351 fl. Kaplana Mateja Kosa, ki se je nekoliko protivil, ko so mu pobirali njegov imetek, so kar zvezali in seboj vlekli. V Razkrižju so ga sicer izpustili, toda njegovih rečij, vrednih 455 fl. mu niso nazaj dali.

Sploh je škoda, katero so Ljutomeržani takrat trpeli, grozno velika; cenili so jo na 40.234 fl.

Od tržana šli so Kruci nad kmeta, in tako so se godile tudi po vaseh zunaj Ljutomera žalostne in grozovitne reči. To nam potrjuje razni zapisniki iz one dobe, iz katerih naj tukaj samo nekaj malega sledi.

Na Moti so Kruci vzeli 42 konj, več ko 130 goved in 60 svinj; razun tega še 108 panjev, slanine in svinjskega mesa za 140 fl., 72 korcev zrnja, sočivja in moke, 18 štrtinjakov vina, oblačila, platna, blazin in druge jednake robe za 630 fl., vozne sprave in pohištva za 300 fl. in 141 vozov sena. — Iz Stročeje vasi so odgnali 39 konj, 94 goved in 154 svinj ter odpeljali in odnesli 41 panjev, slanine, svinjskega mesa in začimbe za 360 fl., moke, sočivja in zrnja s tem vred, kar je bilo na njivah vkončano, za 914 korcev, 13 štrtinjakov vina in jesiha, oblačila, platna, vdelenih kož, preje, prediva, s tem vred, kar je bilo zgorelo, za 580 fl., vozne sprave, plugov, bran, orodja in pohištva s tem vred, kar je bilo zgorelo, za 630 fl., sena in ostave 128 vozov in kop škop. — Tudi Pristovčanom so skoro vse pobrali. Vzeli so jim 24 konj, 53 goved, 115 svinj, 47 panjev, slanine, klobas in svinjskega mesa za 70 fl., 460 korcev zrnja, sočivja in moke, 4 štrtinjake vina, oblačila, obutala, vdelenih kož, platna in druge robe za 280 fl., vozne sprave za 480 fl., sena in otave s tem vred, kar je bilo zgorelo, 125 vozov. — Na Cvenu so odgnali gospodarjem 50 konj, 76 goved in 100 svinj ter

vzeli 40 rojev, svinjskega mesa, slanine in zabele za 170 fl., 142 korcev zrnja, 11 veder vina, oblačila, platna, blazin, preje za 360 fl., vozov in vozne sprave, orodja in pohištva za 387 fl. — Tudi lepi Cvengradič so do čistega oropali in napravili škode za 11.500 fl., potem so ga še užgali, da je postal tužno pogorišče in razvalina.

Jednako so divje trume razbijale in ropale tudi v Križevcih, Ključarovecih, na Grabah, v Branoslavcih, Cezanjevcih in po drugih vaseh, in česar tolovajska druhal ni mogla sama odnesti, morali so jej kmetje v njene tabore zapeljati.

Posamezne trope teh divjakov so razbijale tudi po vinogradih ter prihrule celó v spodnje Slovenske gorice. In po hribih in dolinah se je zaslíhal prestrašenih prebivalcev krič: »Bežite, bežite! Kruc pride, rebelija bo!« Naglo so zakopali, kar je bilo dragocenejšega in zbežali proti Mariboru. Kajti Kruci niso samo ropali in požigali, temveč tudi z ljudmi grozovitno ravnali. Nekatere so postreljali, druge smrtno zbili; tem so posekale roke ali noge, onim porezali ušesa in nose, nekatere so do nagega slekli in nezaslišane hudobije z njimi uganjali, z jedno besedo: delali in divjali so kakor Turki.

Ravno tako divje je razsajala tudi druga četa, ki je bila dne 3. februarija 1704 prihrula v Središče. Z žuganjem, da bodo vse hiše v trgu užgali, ljudi pa pomorili, ako ne bodo z njimi držali in jim pomagali, prisilili so Kruci Središčane, da so šli z njimi. Roparska druhal je šla najprej v farovž. Župnik Jernej Wenger je moral divjakom dati 300 korcev zrnja in 14 polovnjakov vina, kar so v svoj tabor spravili. Komaj so bili farovž zapustili, hoče župnik s pohištvom in ostalim živežem odbežati v Ormož, pa roparji ga na cesti dohitijo, vzamejo mu vse in farovž celó izropajo, slednjic pa ga še užgejo. Jednaka osoda je zadela tudi cerkev sv. Duha. Vse, kar je imelo v njej kako vrednost, kakor kelihe, ciborij, monštranco in druge dragocenosti, kar jih niso bili poprej poskrili, so Kruci pobrali, oltarje podrli in zunaj cerkve sežgali, v oropano cerkev pa postavili konje in tako iz hiše božje napravili konjski hlev.

Iz Središča so vihrali Kruci v Ormož. Mesto je bilo sicer precej utrjeno, pa divjaki se ga kmalu polastijo. Tudi v grad vderejo. Grajščak Franc Anton Petthe je še o pravem času s svojo soprogo pobegnil v Ptuj, meneč, da Kruci zakopanega zaklada itak ne bodo našli. Pa madjarska druhal je v gradu vse premetala in tako dolgo iskala, dokler ni našla zazidanih denarjev in dragocenostij. Po sobah so lopovi vse razbili in uničili; najmanjša reč ni ostala nepoškodovana. Grajske hleve in pristavo so užgali, iz pivnice pa 100 štrtinjakov vina odpeljali. Tudi v mestu so plenili, kar se je dalo, in pred odhodom užgali tri hiše.¹⁾ (Dalje prih.)

Smešnica. Ona: »Ko sva se ženila, si mi pravil, da z menoj rajši pojdeš v pekel, kakor v paradiz; zdaj pa se vedno kregaš. Kako je to?« — On: »Kako se ne bi kregal, ko vidim, da sem res v peklu!«

Razne stvari.

Domače. (Mil. knezoškof) so se včeraj zdravi vrnili z Dunaja. Udeleževali so se posvetovanja avstrijskih škofov pod predsedstvom kardinala Schönborna.

(Naši poslanci), državni in deželni, bodo imeli koncem meseca novembra posvetovanje, pri katerem določijo pogoje za zopetni vstop slovenskih poslancev v deželni zbor.

¹⁾ G. Adlešič, Diarium.

